

УДК 519.2

Ю.С. ПАПИЖ**ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Проаналізовано сучасні підходи щодо визначення сутності та основних особливостей процесу інформаційно-аналітичного забезпечення будівельного підприємства. Розглянуто основні принципи створення ефективного інформаційно-аналітичного забезпечення будівельного підприємства. Визначено сутність системи інформаційно-аналітичного забезпечення, що пов'язує в собі дві складові: інформаційну та аналітичну, які формують сукупність з облікової, планової, технологічної, нормативно-правової та аналітичної інформації, яка спирається на проведення стратегічного, оперативного, порівняльного та фінансово-економічного аналізів. Запропоновано алгоритм інформаційно-аналітичного наповнення при прийнятті управлінських рішень на будівельному підприємстві.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, будівельне підприємство, управлінські рішення, ефективність, алгоритм.

Ю.С. ПАПИЖ**ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СТРОИТЕЛЬНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ**

Проанализированы современные подходы к определению сущности и основных особенностей процесса информационно-аналитического обеспечения строительного предприятия. Рассмотрены основные принципы создания эффективного информационно-аналитического обеспечения строительного предприятия. Определена сущность системы информационно-аналитического обеспечения, объединяющая в себе две составляющие: информационную и аналитическую, которые формируют совокупность с учетной, плановой, технологической, нормативно-правовой и аналитической информации, которая опирается на проведение стратегического, оперативного, сравнительного и финансово-экономического анализов. Предложен алгоритм информационно-аналитического наращения при принятии управленческих решений на строительном предприятии.

Ключевые слова: информационно-аналитическое обеспечение, строительное предприятие, управленческие решения, эффективность, алгоритм.

YU.S PAPIZH**FEATURES OF THE PROCESS OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT OF A BUILDING ENTERPRISE**

The modern approaches to the definition of essence and main features of the process of informational and analytical support of the industrial enterprise are analyzed. The main principles of creating an effective information and analytical support for the construction company are considered: structuring, quality, systematic; timeliness, flexibility, integration processing, methodical unity, efficiency. The emphasis is on the fact that the process of information-analytical activity should have a clear structuring. The essence of the system of informational and analytical support, which has two components: informational and analytical, which form a set of accounting, planning, technological, normative and analytical information, which is based on conducting strategic, operational, comparative and financially-economic analyzes. The algorithm of informational and analytical content is offered in the course of making managerial decisions at the construction company.

Keywords: information and analytical support, construction company, management decisions, efficiency, algorithm.

Постановка проблеми. Необхідність в оновленні системи управління будівельним підприємством є необхідною умовою для ефективної роботи підприємства. В процесі удосконалення системи управління будівельним підприємством виникає ряд питань, які потребують вирішення. До таких проблем можливо віднести закритість та непрозорість системи виробничо-управлінських рішень відносно організаційної структури підприємства, низький рівень кваліфікації управлінського персоналу/співробітників, відсутність використання новітніх комунікаційних технологій та інше. Саме через створення ефективної системи інформаційно-аналітичного забезпечення можливо вирішите всі вище перераховані проблеми.

Аналіз останніх досліджень та публікацій вказує на те, що вже існують дослідження які розглядають сутність та особливості інформаційно-аналітичного забезпечення. Так, в роботі [9] авторами розглянуто питання щодо інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління результатами діяльності промислового підприємства; досліджено підходи до визначення категорії «інформаційно-аналітичне забезпечення», яке

базується на пріоритетах наукових концепцій відповідних дослідників; сформовано принципи інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління результатами діяльності та запропоновано систему інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління результатами діяльності промислового підприємства. Крім того визначено етапи формування необхідної інформації в процесі управління результатами діяльності промислового підприємства. А в роботі [1] досліджено правову природу інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності податкових органів України, розкрито її зміст і значення для підвищення ефективності функціонування цих органів. Запропоновано конкретні шляхи вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення податкових органів. В роботі [8] розглядаються сучасні спрямування інформаційно-аналітичного забезпечення облікової політики банку; визначається функціональне позиціонування такого забезпечення в системі облікового процесу; наведено складові інформаційно-аналітичного інструментарію фінансового та податкового обліку банківської установи; запропоновано розвиток й удосконалення

документального забезпечення облікового процесу; обґрунтовано доцільність такого застосування. Дослідник роботи [4] визначив проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення розвитку підприємницької діяльності як засобу підвищення конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів національної економіки.

Метою даної роботи є формування теоретичних передумов щодо дослідження розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення будівельного підприємства.

Виклад основного матеріалу. Питанням визначення дефініції «інформаційно-аналітичного забезпечення» займалися багато дослідників. Наприклад в роботі [9, С.37] стверджується, що інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління результатами діяльності представляє собою взаємопов'язану логічну систему відбору та систематизації інформації про стан об'єкта управління з метою оцінки та діагностики відповідних даних для прийняття своєчасних ефективних управлінських рішень.

Відомо, що інформаційно-аналітичне забезпечення складається з двох складових: інформаційної та аналітичної. Кожна з складових несе своє економічне навантаження. Вже існують роботи, в яких розкривається сутність дефініцій «інформація» та «аналітика» та «забезпечення». З усіх робіт привертає увагу робота [1], в якій дуже ретельно досліджені ці питання. Після проведеного дослідження автор [1, С.146] робить висновок, що «...інформаційне забезпечення можна розглядати як діяльність, що полягає у забезпеченні когось або чогось конкретними відомостями, воно є процесом створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб і реалізації прав та обов'язків на основі формування і використання інформаційних ресурсів».

Що стосується визначення дефініції «інформаційно-аналітичне забезпечення», і тут дослідники не мають єдиної думки. Так в роботі [10] стверджується, що інформаційно-аналітичне забезпечення – це забезпеченість підприємства якісною аналітичною інформацією та захист його інформаційного середовища за рахунок збору та аналізу зовнішньої та внутрішньої інформації, розробки на її основі планів та прогнозів розвитку підприємства.

На думку авторів [3] під інформаційно-аналітичним забезпеченням потрібно розуміти цілеспрямований процес збирання, обробки та аналізу інформації про складні (самоорганізовані та саморозвинуті) соціальні, політичні та економічні системи, що становлять об'єкт управління, під керівництвом органу управління.

Під інформаційно-аналітичним забезпеченням автор [5] розуміє «системну діяльність спеціально підготовлених фахівців, зайнятих пошуком, відбором, збором, обробкою, нагромадженням, узагальненням та збереженням інформаційних одиниць, а також виробництвом інформації і

аналітичних процесів нового знання явища або події, що вивчається».

Як вважає автор [9, С.46] роботи «аналітичне забезпечення системи управління результатами діяльності промислового підприємства – це система індикаторів обліково-аналітичного процесу передачі інформації про результати діяльності суб'єкта зацікавленим користувачам для прийняття ефективних управлінських рішень із урахуванням сегментної складової».

Автор роботи [7] вважає, що інформаційно-аналітичне забезпечення повинно об'єктивно відображати стан підприємства на будь-який момент часу і з будь-яким рівнем деталізації, а також враховувати можливі загрози з боку зовнішнього середовища. А ось автор роботи [12] пропонує під інформаційно-аналітичним забезпеченням розуміти належним чином утворений комплекс інформаційних, організаційних, технологічних, програмно-цільових елементів та частин, який забезпечує високу ефективність прийнятих рішень шляхом практичного й доцільного застосування інформаційних даних.

Розглядаючи сутність інформаційно-аналітичного забезпечення не можливо пройти повз принципів, які притаманні інформаційно-аналітичному забезпеченню. До основних принципів інформаційно-аналітичного забезпечення можливо віднести: принцип структурованості; принцип якості; принцип системності; принцип своєчасності; принцип гнучкості; принцип інтеграційної обробки; принцип методичної єдності; принцип оперативності [9, С.37]. Потрібно відмітити, що розуміння сутності принципів допомагає створенню умов для оперативного та ефективного управління будівельним підприємством.

З урахуванням вище наведеного під системою інформаційного – аналітичного забезпечення управління слід розуміти систему, яка пов'язує в собі дві складові: інформаційну та аналітичну, які в свою чергу формують сукупність з облікової, планової, технологічної, нормативно-правової інформації та аналітичної інформації, яка спирається на проведення стратегічного, оперативного, порівняльного та фінансово-економічного аналізів. Для забезпечення необхідної якості прийнятих управлінських рішень потрібно раціонально та ефективно використовувати інформаційні ресурси та інформаційні технології. Подібної думки притримується також дослідник [11, С.2], який стверджує, що «систему інформаційного – аналітичного забезпечення управління слід визначити як взаємозалежну та відповідним чином сформовану сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій».

Потрібно відмітити, що ефективну інформаційно-аналітичну підтримку прийняття

управлінських рішень в інтересах стійкого розвитку підприємства можуть забезпечити системи автоматизації аналітичної і прогнозної діяльності та співробітники підприємства, що організують процеси збору, аналізу, збереження й обробки інформації. Розробка таких інформаційно-аналітичних систем, з точки зору [2, С.93], «корпоративного типу вимагає: створення і ведення єдиної інформаційної бази підтримки адміністративної (управлінської) діяльності організації; створення і впровадження нових форм і методів управління організацією на основі сучасних інформаційних технологій; кардинального скорочення часу, необхідного на

проходження інформації, що вимагається для ухвалення рішення; автоматизації і підвищення ефективності роботи співробітників підрозділів організації; забезпечення інформаційних потреб користувачів системи».

Тобто використання інформаційних технологій дозволяє сформувати в систематизованому вигляді на базі системного підходу будь-яку інформацію. Тому процес інформаційно-аналітичної діяльності повинен мати чітку структуризацію. На рис. 1 запропоновано алгоритм проведення інформаційно-аналітичної діяльності при формуванні ефективних управлінських рішень.

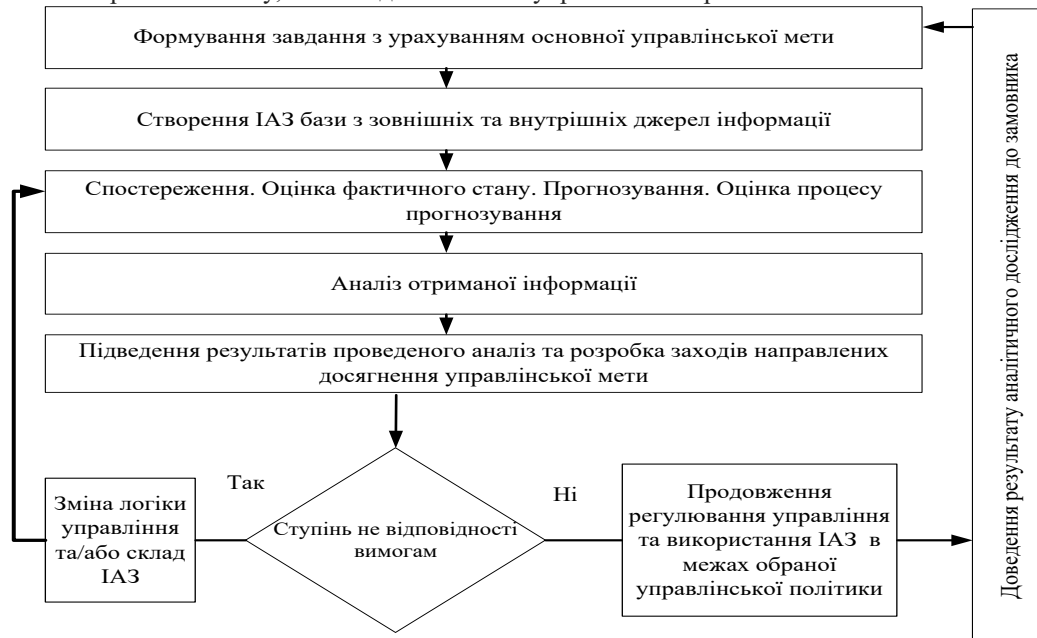

Рис. 1 – Алгоритм інформаційно-аналітичного наповнення при прийнятті управлінських рішень на підприємстві (запропоновано автором)

Потрібно відзначити, що саме інформаційно-аналітичне забезпечення може виступати ефективним інструментом контролю за управлінням капіталом будівельних підприємств. Для цього потрібно розробити та впровадити автоматизовану систему інформаційно-аналітичного забезпечення. Ця система повинна: враховувати взаємозв'язок між основними господарськими операціями будівельного підприємств з урахуванням змін, напрямків й інтенсивності потоків; враховувати всі явні та приховані важелі механізму управління підприємствами будівельної галузі; бути зручною у користуванні усім користувачам, починаючи від відповідних фахівців самого підприємства, завершаючи потенційними інвесторами, керівниками та власниками будівельних підприємств.

Потрібно відмітити, що в сучасних умовах розвиток інформаційних технологій робить інформацію доступною для споживачів. Як вважає [6] потрібно в сучасних умовах виділити «...окремо поняття інформаційний ризик. Інформаційний ризик дуже багатогранний. Він пов'язаний з втратою інформації внаслідок несанкціонованого доступу до неї зовнішніх користувачів, хакерських атак. Повна автоматизація обліку в банку і перехід до

централізованої бухгалтерії, з доступом до рахунків клієнтів в режимі реального часу, без прив'язки до місця фактичного здійснення операції, часто супроводжується недостатньою фінансовою і технічною грамотністю клієнтів. З'являються нові ризики, що, очевидно, пов'язані із застосуванням інтернет технологій, використання модернізованих технічних засобів».

В результаті того, що повна автоматизація господарських операцій дозволяє в режимі реального часу мати інформацію про стан, прогнозувати розвиток діяльності підприємства в майбутньому на основі даних отриманих в режимі реального часу, то виникає ризик зловживання службовим положенням. Тобто кожен з співробітників, який має доступ до комп'ютеризованої системи обліку господарських операцій будівельного підприємства, може записати будь-яку інформацію на зовнішній пристрій (наприклад на флешку). В цьому випадку виникає ще один ризик – ризик крадіжок власної виробничої інформації.

Запобігти виникненню вище названих ризиків можливо за рахунок створення єдиної бази інформаційно-аналітичного забезпечення доступ до

якої у користувачів буде обмежений згідно інформації наданої в посадових інструкціях.

Висновки та перспективи досліджень. Організація ефективної системи інформаційно-аналітичного забезпечення дозволяє в турбулентному економічному середовищі створити прозору та зрозумілу систему розробки виробничо-управлінських рішень відносно організаційної структури підприємства, збільшити рівень кваліфікації управлінського персоналу/співробітників. Активне використання новітніх комунікаційних технологій в процесі інформаційно-аналітичного забезпечення управлінського персоналу своєчасною, оперативною та достовірною інформацією дозволить приймати ефективні рішення стосовно розвитку будівельного підприємства.

Список літератури

1. Деменко О.Є. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності податкових органів України: сучасний стан та шляхи вдосконалення / О.Є. Деменко // Вісник ХНУВС. – 2013. – № 1 (60). – С.144-151.
2. Додонов О.Г. Інформаційно-аналітична підтримка прийняття управлінських рішень / О.Г. Додонов, В.Г. Путятін, В.О. Валетчик // Реєстрація, зберігання і обробка даних. – 2005. – Т. 7, № 2. – С. 77-93.
3. Дорошко МС. Соціально-правові основи інформаційної безпеки [Електронний ресурс] / М. С. Дорошко, Н.В. Шпакова // Навчальні матеріали он-лайн. – Режим доступу: <https://pidruchniki.com/gosguu.narod.ru/gos/96.html>.
4. Корнев Ю.Г. Інформаційно-аналітичне забезпечення розвитку підприємницької діяльності як засіб підвищення конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів національної економіки / Ю.Г. Корнев // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2010. – Випуск 23. – С. 142-151.
5. Корнійчук О.В. Проблемні питання інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади / О.В. Корнійчук // Демократичні стандарти публічного врядування : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (4 квіт. 2008 р., м. Львів). – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2008. – Ч. 1. – С. 331-334.
6. Курныкина О.В. Совершенствование отчетности и информационно-аналитического обеспечения деятельности коммерческих банков [Електронний ресурс] / О.В. Курныкина // Навчальні матеріали он-лайн. – Режим доступу: http://elib.psu.by/bitstream/123456789/17976/1/%D0%AD%D0%A2_2016-2_%D0%9A%D1%83%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%BA%D0%B8%D0%BD%D0%B0.pdf
7. Лазаришина І.Д. Джерела інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства / І.Д. Лазаришина, О.В. Оренчин // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 38. – С. 62-65.
8. Лемішовська О.С. Інформаційно-аналітичне забезпечення облікової політики банку/ О.С. Лемішовська, Т.Р. Хом'як // «Молодий вчений». – 2015 р. – № 5 (20). Частина 2. – С. 20-23.
9. Масленников Є.І. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління результатами діяльності підприємства / Є.І. Масленников, О.В. Побережець // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – 2016. – Том 15. Вип. 1 (32). – С. 35-49.
10. Пилецкая С. Т. Информационно-аналитическое обеспечение механизма формирования и управления финансовыми потоками предприятия / С. Т. Пилецкая // Економічний простір. – 2008. – № 12/2. – С. 124-129.
11. Пугач А.О. Сутність процесу інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади в Україні / А.О. Пугач // Державне управління: удосконалення та розвиток

(Електронне наукове фахове видання включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279). – 2010. – № 8. – С. 1-3 (Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=165>).

12. Четцова Н.Ф. Сутність та завдання інформаційно-аналітичного забезпечення муніципального управління / Н.Ф. Четцова, Н.Є. Лелюк // Коммунальное хозяйство городов: научн.-техн. сб. – К.: Техника, 2011 – Вып. 100. – С. 162-167.

References (transliterated)

1. Demenko O.Ye. *Informacijno-anality`chne zabezpechennya diyal`nosti podatkovy`x organiv Ukrainy`*: suchasny`j stan ta shlyaxy` vdoskonalennya / O.Ye. Demenko // Visny`k XNUVS. – 2013. – No 1 (60). – P.144-151.
2. Dodonov O.G. *Informacijno-anality`chna pidtry`mka pry`nyattya upravlyns`ky`x rishen`* / O.G. Dodonov, V.G. Putyatin, V.O. Valetch`k // Reestraciya, zberigannya i obrobka dany`x. – 2005. – T. 7, No 2. – P. 77-93.
3. Doroshko MS. *Social`no-pravovi osnovy` informacijnoyi bezpeky`* [Elektronny`j resurs] / M. S. Doroshko, N.V. Shpakova // Navchal`ni materialy` on-lajn. – Rezhym`m dostupu: <https://pidruchniki.com/gosguu.narod.ru/gos/96.html>.
4. Kornyev Yu.G. *Informacijno-anality`chne zabezpechennya rozvy`tku pidpry`yemny`cz`koyi diyal`nosti yak zasib pidvy`shhennya konkurentospromozhnosti gospodaryuyuchy`x sub`yektiv nacional`noyi ekonomiky`* / Yu.G. Kornyev // Teorety`chni ta pry`kladni py`tannya ekonomiky`. – 2010. – Vy`pusk 23. – P. 142-151.
5. Kornijchuk O.V. *Problemmi py`tannya informacijno-anality`chnogo zabezpechennya organiv derzhavnoyi vlady`* / O.V. Kornijchuk // Demokrati`chni standarty` publichnogo vryaduvannya : materialy` nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastyu (4 kvit. 2008 r., m. L`viv). – L`viv : LRIDU NADU, 2008. – Ch. 1. – P. 331-334.
6. Kurnykina O.V. *Sovershenstvovanie otchetnosti i snformacijno-analitieskogo obezpechennya deyutelnosti kommercheskix bankov* [Elektronny`j resurs] / O.V. Kurnykina // Navchal`ni materialy` on-lajn. – Rezhym`m dostupu: http://elib.psu.by/bitstream/123456789/17976/1/%D0%AD%D0%A2_2016-2_%D0%9A%D1%83%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%BA%D0%B8%D0%BD%D0%B0.pdf
7. Lazary`shy`na I.D. *Dzherela informacijno-anality`chnogo zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky` pidpry`yemstva* / I.D. Lazary`shy`na, O.V. Orenchy`n // Visny`k ekonomiky` transportu i promy`slivosti. – 2012. – No 38. – P. 62-65.
8. Lemishovs`ka O.S. *Informacijno-anality`chne zabezpechennya oblikovoyi polity`ky` banku* / O.S. Lemishovs`ka, T.R. Xom`yak // «Molody`j vcheny`j». – 2015 r. – No 5 (20). Chasty`n 2. – P. 20-23.
9. Makyryna A.O. *Komponenti informacijno-anality`chne zabezpechennya obezpechennya upravleniy` kommercheskoy organizacii na primere marketingovoi strategii OAO «MTS»* / A.O. Makyryna // Vesnik Tambovskogo yuniversiteta. Seriyu Gymanitarnie nayki. – 2015. – №6 (146). – P. 153-162.
10. Piletskaia S.T. *Ynformatsyonno-analytycheskoe obespechenye mekhanizma formirovaniya y upravleniya finansovymy potokamy predpriyatiya* //Economic space. – 2008. –No. 12/2. – P. 124-129.
11. Pugach A.O. *Sutnist` procesu informacijno-anality`chnogo zabezpechennya organiv derzhavnoyi vy`konavchoyi vlady` v Ukraini`* / A.O. Pugach // Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvy`tok (Elektronne naukove faxove vy`dannya v`klyucheno do pereliku naukovy`x faxovy`x vy`dan` Ukrainy` z py`tan` derzhavnogo upravlinnya (Nakaz Ministerstva osvity` i nauky` Ukrainy` vid 06.11.2014 # 1279). – 2010. – No 8. – P. 1-3 (Rezhym`m dostupu: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=165>).
12. Chechetova N.F. *Sutnist` ta zavdannya informacijno-anality`chnogo zabezpechennya munitcy`pal`nogo upravlinnya* / N.F. Chechetova, N.Ye. Lelyuk // Kommunal`noe xozaystvo gorodov: nauchn.-texn. sb. – K.: Texny`ka, 2011 – Vyp. 100. – P. 162-167.

Надійшла(received) 21.06.2018

Відомості про автора / Сведения об авторе / About the Author

Паніжє Юлія Сергіївна (Панижє Юлия Сергеевна, Papizh Yuliia Serhiyivna) – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»; м. Дніпро, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6460-7862>; e-mail: papizhyuliia@gmail.com.